

Маша (скорочено)

Марко Вовчок

Це розповідь про двох сестер. Від імені однієї і ведеться розповідь.

Головна героїня була дуже гарна, але сімейного щастя не зазнала — чоловік пиячив, бив її. А от її сестра була звичайна, але "муж в ней души не чаял, и деточки росли"; жили вони щасливо.

Але сестра не дивлячись на кохання та щастя постійно марніла, а після смерті чоловіка і сама "красного лета не дождалась".

Перед смертю сестра попросила головну героїню жити в її домі і стати матір'ю для її дітей. Головна героїня на той час була вдовою, вона продала все своє майно і перейшла жити до дітей сестри. Хлопчику було десять років, а донечці — чотири. Героїня виростила їх як рідних, вони були добрими дітьми.

II

Брат і сестра, були різні. Федір був веселий і покірний, Маша — допитлива, моторна. Федя виконував будь-які прохання, а Маша задавала багато питань. Але Маша була душе цілеспрямована. У сім років вона захотіла навчитися плести кружево, над роботою сиділа цілий тиждень поки не навчилася ідеально плести.

Коли Маші було десять, тітка з Федором поїхала в місто за покупками, а дівчинку залишили вдома.

Коли ввечері вони повернулися з міста, то не могли знайти Машу. Сусіди розповіли, що вона бавилася з дітьми, коли її побачила пані (баришня). Маша на питання пані не відповідала, і не захотіла поклонитися їй. А коли пані наказала привести слугам до неї Машу та втекла, з того часу її ніхто не бачив. Тітка і Федір хвилювалися, і пішли шукати її по селу. Коли поверталися додому з сусідського городу до них вибігла злякана Маша...

III

Маша не хотіла повертатися додому, бо боялися, що пані її забере. Брат з тіткою заспокоїли її, а вдома почали розповідати, що пані треба коритися, треба її слухати. Але Маша не могла погодитися з цим, вона думала, що від пані можна втекти.

Тітка розповіла, що тих хто намагався втекти розпинали або садили у в'язницю. Але Маша не могла зрозуміти чому пані має більше прав, ніж всі інші люди.

IV

З тих пір Маша постійно тільки й думала про те, чому люди мають працювати на пані, чому вони не вільні робити що завгодно.

Одного ранку староста прийшов покликати Машу на панщину (барщину), а Маша забилася в куток і стоїть сама не своя. На панщину йти вона так і не погодилася, тітка з братом не змогли її вмовити, хоча розуміли, що і самі через неї можуть постраждати. Старості повідомили, що Маша хвора.

Тітка сподівалася, що вмовить Машу підкоритися пані, але все було марно.

Пройшло кілька років. Вся сім'я страждала через Машині відмови від панщини. Кликali її на городи панські, ягоди збирати, а Маша відмовлялась, казала, що хвора. Пані її пам'ятала і наказувала кілька разів привести її. "И водили к ней Машу сколько раз. "Чем больна?" — "Все болит!" Барыня побранит, погрозит и прогонит ее." Тітка і Федір були не раді, що Маша так себе поводить, але нічого не могли зробити.

Маша могла пані поклонитися, покаятися і пані б її відпустила, але Маша була горда і не піднімала очей на пані.

V

Федя злився на сестру, яка посійно вдавала хвору, а ввечері гуляти виходила. Адже якби пані дізналася б про це, то сильно би розгнівалася. Маша після розмови з братом не виходила на вулицю, тільки дивилася через вікно як інші гуляють та сумувала. Тітка і Федір кілька разів навіть пропонували Маші вийти прогулятися, але вона так і не погодилися вийти на вулицю.

VI

Маша днями сиділа вдома, почала марніти і худнути. Привела тітка до неї дерновську лікарку. Лікарка оглянула Машу і сказала, що її хвороба від печалі. Тітка зізналась, що це мабуть панський "сглаз".

Лікарка дала пити їй трави, а тітці сказала, що Маша сама свою хворобу "голубит".

VII

Тітка змушувала Машу пити настій трав, але їй це не допомагало. Так вони провели цілу зиму, а з настанням весни Маша "цветней стала, в рост пошла". Але вдень ходила сонна, тітка мовчала, сподіваючись, що Машина хвороба пройде.

Однієї ночі тітка помітила як Маша вийшла з дому та пішла на город. Маша злякалась, прохала не сварити її, адже нічні прогулянки були для неї як ковток свіжого повітря.

Тітка радила Маші піти на панщину, відбути роботу і бути вільною вдень, але Маша не могла змусити себе підкоритися.

VIII

Так Маша ночами гуляла, а тітка і Федір сподівалися, що вона подорослішає і стане розумніше.

Маші було 16 років, стала вона справжньою красунею. "Высокая, статная, белая, как кипень, уста алые, глаза ясные, брови дугой". Але щастя вона не бачила, тітка сподівалася видати її заміж, але Маша була певна, що щаслива не буде і в шлюбі.

IX

За цей час пані забула про Машу, рідко її відвідували дівчата з села і дивувалися, чим же вона хворіє, адже була на вигляд гарна та здорова. По селу почали ходити різні плітки, деякі навіть заздрили, що вони все своє життя на панщині, а Маша вдома сидить.

Дійшли слухи до пані, вона покликала Машу і наказала зрізати траву в квітнику. Маша серпом розрізала собі руку, пані дала їй хустку, щоб перев'язати руку і відправила додому.

Федір хотів переконати Машу, що пані до неї добре відноситься, але сестра дала таку відповідь: "они в головку целуют да мозжок достают!".

X

Федір теж почав сумувати, не бачив він радості в такому житті. Тітка порадила йому одружитися на дівчині з Дерновки. Дерновські дівчата були вільні, і Маша була певна, що ніхто за кріпака не погодиться вийти заміж.

XI

Федя сумував, Маша насправді почала хворіти. Одного дня Федір приніс звістку, що пані дозволила кріпакам відкупитися. Молодий пан програв у карти, і їй були потрібні гроші.

Маша кинулася братові в ноги, цілує його, обіймає, і просить відкупити її. Федорові потрібно було подумати, адже, щоб відкупитися їм потрібно було продати останнє. Маша обіцяла працювати не покладаючи рук, і молила викупити її. Маша відправила брата до пані, а сама не могла знайти собі місця чекаючи його повернення.

Маша дізнавшись, що Федір відкупився почала плакати:

" Пускай поплачу, — говорит, — не тревожьтесь: сладко мне и любо, словно я на свет божий нарождаюсь! Теперь мне работу давайте! Я здорова... Я сильная какая, если б вы знали!"

XII

Відкупилися вони, продали будинок і все що мали. Шкода було все кидати, тільки Маша була весела. Почала вона працювати, робота кипіла в її руках. Рідні вперше дізналися як Маша може сміятися. І якщо до цього Машу називали "білоручкою", то тепер вона стала "первой рукодельницей, первой работницей". Наречені до неї в чергу ставали.

Пані коли дізналася про це, то сильно гнівалася, адже її обманули. Маша прикидалася хворою і тому за неї вона багато грошей не просила.

Вони оселилися в старенькій хатинці в місті і почали працювати. З часом новий будинок побудували. Федя і Маша одружилися. Свекруха була в захваті від Маші, любила її як рідну доньку.

Федя теж з дружиною добре жив, тітка їх двох синочків доглядала.